

244
JÖVŐ HÉTEN A KÉPERNYŐN:

A JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ

Az ország egyik legfiatalabb színháza a „József Attila”. A 200 vagy 150 éves színházakhoz képest, az angyalföldieké csak az első lépéseket próbálgató gyermekkorban van.

Budapest munkáskerületét, Angyalföldet említettem, amelyet a gyárakban dolgozó, bérkaszányákban nyomorgó emberek — a hiteles források szerint némi öngúnyval — kereszteltek így. A XIII. az ellentétek kerülete nevet jogosan kiérdemelte a Horthy-korszakban, hiszen egyik részén a jómódú polgárság lakosztályai sorakoztak, néhány utcával odébb pedig a nyolctíz fős proletárcsaládok egyetlen szobában összezsúfolva küzdöttek a nyomorral és a tbc-vel. Kisebbségünk is nagyobb volt, mint a színházbajárás. Vasárnapi baráti beszélgetések, az elmaradhatatlan Vasasmeccsek — hiszen a piros-kékek a kerület csapata — mellett csak kevesen jutottak el a könyvig, vagy a színházig.

A felszabadulás utáni új élet nemcsak az ország egészét mozgatta meg rendkívül gyorsan, hanem az emberek gondolkodását is, amit hűen bizonyít, hogy az angyalföldiek színház iránti igénye négy esztendővel a háború után már jelentkezett.

Az előzmények, a történelem és a kerület sorsa itt elérkezett az 1949-es esztendőhöz. Fodor Imre, a József Attila Színház igazgatója, alapítása óta áll a színház élén. Vele járjuk tovább, újból a már megtett utat.

— Végül is, hogyan jött létre a József Attila Színház?

— 1949-ben még nagyon távol volt ez a perc. Addig még sok víz lefolyt a Dunán. A jelenlegi épületünk akkor még előadóteremnek szolgált, és eléggé kihasználatlan volt — mondja Fodor Imre, és már első mondataiból kiderül, hogy kevesen ismerik nála jobban e színház életét, múltját. — Közben a kerületi tanács felmérést végzett, és kiderült, hogy az angyalföldiek örömmel üdvöznének, ha a kerületben színház nyílna. Ezt az igényt szórványos operettelőadások rendezésével próbálták kielégíteni, egészen 1954-ig, amikor lényeges változás történt...

Ez a dátum, amelytől a színház történeti könyvekből hűen követhetjük a színház további életét. 1954-ben Déryné Színház néven a Néphadsereg Színház (a mai Víg-színház) kamaraszínházaként nyitotta meg kapuit. A nagy proletárköltő nevét 1955-ben vette fel amikor a „József Attila” néven működő peremkerületi kultúrházakban játszó társulat, amelynek igazgatója a nemrég elhunyt nagyszerű művész, Szendrő József volt, egyesült a Néphadsereg Színházzal. Most már József Attila Színház néven működött, de továbbra is a Néphadsereg Színház kamaraszínházaként.

A mai József Attila Színház 1956. július 1-én különvált anyaszínházától, és a Szabin nők elrablása című zenés vígjátékkal megnyitotta kapuit.

Ettől a perctől igazgatója Fodor Imre, akitől most már nem a múlttól, hanem a beköltözés, a „honfoglalás” körülményei felől érdeklődöm.

— Azt hiszem, a rendezők, színészek, műszakiak, akik nem tudták, hogy hova jönnek, többre, jobbra számítottak. Néhány alagsori pici öltöző, hiányos műszaki felszerelés és még jó néhány kellemetlen meglepetés várt valamennyiünket — mondja.

— Nehéz elképzelni a mai tágas, fürdővel ellátott öltözők, gyönyörű színésztársalgó láttán a 17 év előtti körülményeket.

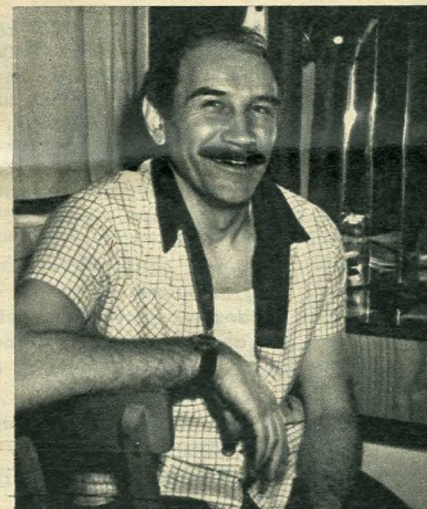
— Szerencsére ma már mindez csak emlék, bár még négy esztendeje mindez valóság volt. De az, hogy az épületet sohasem szánták színháznak, még ma is meglátszik, leginkább az előcsarnokunkon. Néhány napja az egyik közönségtalálko-

A most képernyőre kerülő Farkasok és bárányok, valamint a képünkön látható Hozomány nélküli menyasszony című Osztrovskij-darabokat néhány éve mutatta be a József Attila Színház. A jelenet szereplői: Darvas Iván, Láng József, Szemes Mari, Szabó Ernő, Ráday Imre és Kaló Flórián
(Karff István felvételei)

Kállai Ilona alapítása óta tagja a színháznak

Horváth Sándor: „Magam is a gyárak tájékaról jöttem. Onnan, ahol a mi közönségünk is él, dolgozik”

zón ismét felvetették a nézők, hogy a szünetben csak alig jut egy-egy négyzetméter minden ember számára, annyira szűkös az előcsarnok. Még egyszer visszatérve a régi körülményekre, érdekes példát mondanék el. Irodáink körülbelül két darab, kétszer kétméteres helyiségből álltak. Annyira kicsik voltak, hogy még egy íróasztal sem fért el, mert akkor nem tudtuk volna leültetni a vendégeket. 14 év után, amikor végre az új, szép épületbe költözhattünk, megmondom őszintén, mégis nehéz szívvel — talán kabalából — váltam meg ettől, hiszen oly sok sikeres bemutató tervei készültek itt...

Elérkeztünk az előadásokhoz, amelyekből kiderül minden színházról, mennyire egyéni, hogyan próbálja nevelni nézőit.

— Milyen célkitűzésekkel indult a színház az 1956–57-es évadnak?

— Az akkor meghatározott műsorpolitikánk ma is változatlan. Friss, érdekes, politikailag is izgalmas mondanivalójú színháza törekszünk — mondja Fodor Imre.

A darabok felsorolása helyett a színház képalbumát nyitja ki, amelyben félelevenednek az elmúlt évek nagy sikerű bemutatói. A Rozov, Tennessee Williams, Osztrovskij, Berkesi és a zenés darabok egy-egy nagyszerű színészi alakítás miatt is vonzották a közönséget. Csak néhány név a „nagyágú” közül, akik ezen a színpadon játszottak vagy játszanak: Szabó Ernő, Ráday Imre, Gobbi Hilda, Sinkovits Imre, Darvas Iván, Komlós Juci, Egri István, Bodrogi Gyula...

Búcsúzóul a színház igazgatójától a közönséggel való kapcsolat felől érdeklődöm.

— Nemcsak a XIII. kerületiek járnak hozzánk Újpestről, Óbudáról, Csepelről, Budafokról is eljönnek az előadásainkra. Körülbelül nyolcszáz-ezer budapesti üzemmel vagyunk állandó kapcsolatban.

Hét óra előtt néhány perccel vagyunk, már a második csemetés figyelmezteti a színészeket és nézőket, hogy rövidesen kezdődik Kertész Ákos színműve, a Névnep. Csak rövid látogatásra kukkanthatunk be Kállai Ilona művésznő öltözőjébe, aki főiskolásként került az akkor alakult József Attila Színházhoz.

— Itt töltöttem el a fiatalságom — mondja kissé ironikusan a még ma is fiatal színésznő. — De úgy érzem, megérte. Mert egy ismeretlen felfedezés, meghódítása mindig izgalmas, érdekes feladat.

Az alapítótag után Horváth Sándort, a Névnep egyik főszereplőjét látogattuk meg, aki alig egy esztendeje tagja a társulatnak és hosszú évek vidéki vándorlása után szerződött ide.

— Magam is a gyárak tájékaról jöttem. Onnan, ahol a mi közönségünk is él, dolgozik. Eddig több munkásfigurát bíztak rám, aminek különösen örültem, de legfőképpen annak, hogy az előadás után régi munkatársaim, barátaim meglátogattak az öltözőmben és őszintén gratuláltak. Márpedig nálunk a köntörfalazás nem divat.

(Gyenes)